

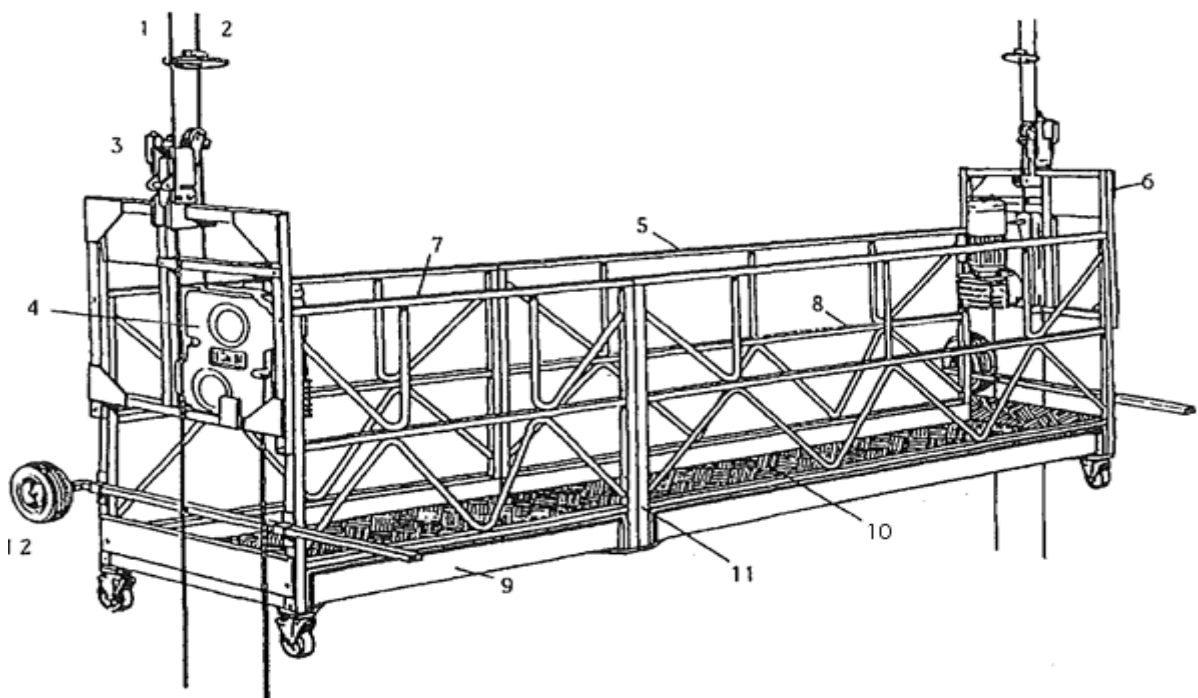
KABAMŪJŲ IR PASTATOMŪJŲ PLATFORMINIŲ ĮRENGINIŲ NAUDOJIMO REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS BENDROJI INFORMACIJA

1. Kabamųjų ir pastatomųjų platforminių įrenginių naudojimo rekomendacijos (toliau – Rekomendacijos) nustato iš kabinos ar platformos valdomų variklinės pavaros kabamųjų ir pastatomųjų platforminių įrenginių, kurių kėlimo aukštis didesnis kaip 3 metrai ir kurie skirti kelti ar nuleisti darbuotojus į darbo vietas, kad jie atliktų darbą iš darbinės platformos, nurodytų Potencialiai pavojingų įrenginių kategorijų parametrų sąrašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 817 „Dėl Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo įgyvendinimo“, 2.6.3 papunktyje (toliau – platforminiai renginiai), saugaus naudojimo reikalavimus.

2. Rekomendacijos parengtos atsižvelgiant į nuo 2020 m. gegužės 1 d. galiojančios Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymo naujos redakcijos ir Kabamųjų ir pastatomųjų platforminių įrenginių priežiūros taisyklių naujos redakcijos, pradėjusios galioti 2020 m. gegužės 9 d., nuostatas ir yra skirtos šių įrenginių savininkams bei su jais dirbantiems darbuotojams, siekiant suteikti informacijos kaip saugiai naudotis platforminiais įrenginiais.

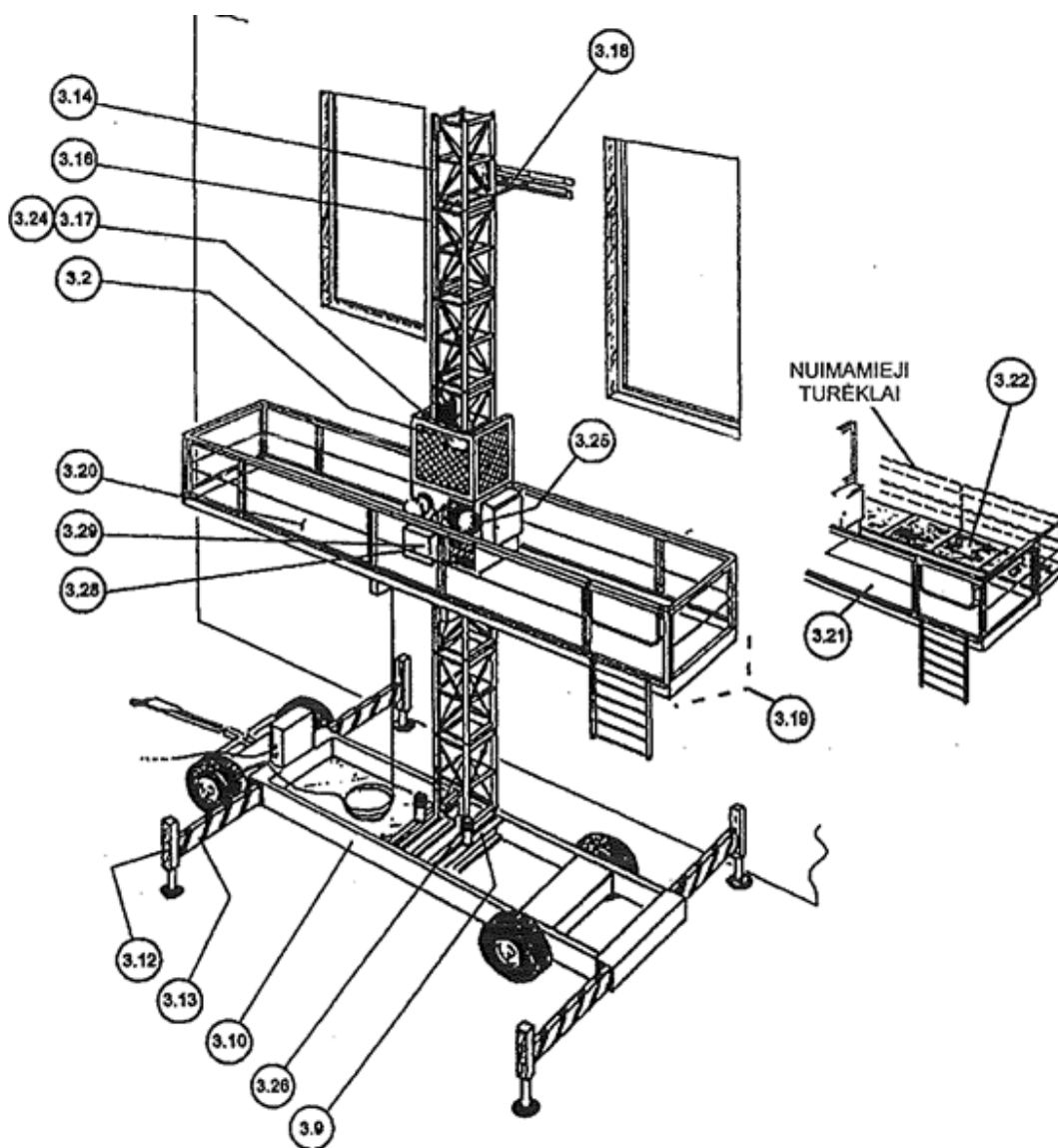
3. Kabamuoju platforminiu įrenginiu (toliau – KPI) laikomas įrenginys, sudarytas mažiausiai iš darbinės platformos, laikomos lynais, pritvirtintais prie pakabos konstrukcijos, standžiai ar paslankiai sujungtos su statiniu, pavaros ir valdytuvų ir skirtas darbuotojams pakelti ar nuleisti į darbo vietas, kad jie atliktų darbą iš darbinės platformos. KPI grafinis vaizdas pateiktas 1 pav.

1. Pav. Kabamojo platforminio įrenginio pavyzdys

1 - apsauginis vielinis lynas; 2 - (vielinis) pakabinimo lynas; 3 - kritimo stabdytuvas; 4 - trintinis suktuvas; 5 - priekiniai apsauginiai turėklai; 6 - prikabinamasis rėmas; 7 - užpakaliniai apsauginiai turėklai; 8 - tarpiniai apsauginiai turėklai; 9 - grindinis apsaugas; 10 - grindys; 11 - statramstis; 12 - stabilizavimo įtaisas.

4. Pastatomuoju platforminiu įrenginiu (toliau – pastatomasis PĮ) laikomas įrenginys, sudarytas mažiausiai iš standžios konstrukcijos bokšto (-ų), nejudamojo pagrindo ar važiuoklės, darbinės platformos, judančios išilgai bokšto (-ų), pavaros ir valdytuvų ir skirtas darbuotojams pakelti į darbo vietas, kad jie atliktų darbą iš darbinės platformos. Pastatomojo PĮ grafinis vaizdas pateiktas 2 pav.

2 pav. Pastatomojo platforminio įrenginio pavyzdys

3.2. - apkrovų lentelė; 3.9 - pagrindinis rėmas; 3.10 - važiuoklė; 3.12 - spyriai; 3.13 - spyrio sija; 3.14 - bokštas; 3.16 - keičiamo ilgio bokštas; 3.17 - kreipiamosios; 3.18 - bokšto traversa; 3.19 - darbinė platforma; 3.20 - naudingasis darbinės platformos plotas; 3.21 - pagrindinė darbinė platforma; 3.22. darbinės platformos pailginimai; 3.24 - kontrritinėlis; 3.25 - automatinis stabdys; 3.26 - buferis; 3.28 - saugos įtaisas; 3.29 - greičio ribotuvas.

5. Darbine platforma laikoma aptverta platforma (lopšys) arba kabamoji sėdynė, kurią su darbuotoju (-ais), darbo priemonėmis ir medžiagomis galima pakelti ar nuleisti į reikiamą darbinę padėtį ir iš kurios atliekami darbai.

6. Kitos Rekomendacijose vartojamos sąvokos yra nurodytos Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatyme, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, Darbo įrenginių naudojimo bendruosiuose nuostatuose ir Kabamųjų ir pastatomųjų platforminių įrenginių priežiūros taisyklėse.

7. Įvertinant Lietuvos Respublikos potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatyme pateiktą „Potencialiai pavojingo įrenginio savininko“ sąvokos apibrėžimą, laikoma, kad už išnuomoto (suteikto naudotis) platforminio įrenginio saugą jo naudojimą yra atsakingas platforminio įrenginio savininkas, jei kitaip nenustatyta nuomos (panaudos) sutartyje. Tuo atveju, jei nuomos (panaudos) sutartyje platforminio įrenginio savininkas savo pareigas dėl saugaus įrenginio naudojimo perduoda jį nuomojančiam fiziniam ar juridiniam asmeniui (toliau – naudotojui), Rekomendacijų nuostatos tampa privalomos platforminio įrenginio naudotojui.

II SKYRIUS

BENDRIEJI SAUGOS REIKALAVIMAI PLATFORMINIO ĮRENGINIO PASTATYMIUI IR NAUDOJIMUI

8. Darbas su platforminiu įrenginiu organizuojamas laikantis šių bendrųjų saugos reikalavimų:

8.1. visa platforminio įrenginio darbo zona turi būti gerai apšviesta. Jeigu dėl nepakankamo apšvietimo, meteorologinių sąlygų (tiršto rūko, smarkaus snygio ar pan.) ar kitų priežasčių operatorius blogai mato darbinėje platformoje dirbančių darbuotojų duodamus signalus arba darbinę platformą, platforminio įrenginio darbas turi būti sustabdytas;

8.2. darbui su platforminiu įrenginiu elektros tinklų apsaugos zonoje pagal Elektros tinklų apsaugos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 1-93, 16 punktą būtina gauti elektros tinklus eksploatuojančio asmens raštišką leidimą. Gavus tokį leidimą, operatoriui turi būti išduodama paskyra-leidimas, kuriame nurodomos saugaus darbo sąlygos;

8.3. darbus su platforminiu įrenginiu atliekant veikiančiuose elektros įrenginiuose (elektrinėse, transformatorių pastotėse, transformatorinėse ir kt.) arba dirbant darbinėje platformoje, kai netoli jos yra įtampą turintys laidai, privalu vadovaujantis Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 1-100.

8.4. užtikrinama, kad, darbinėje platformoje dirbantis darbuotojas yra prisitvirtinęs apraišu tinkamoje vietoje;

9. Darbas su pastatomuoju PĮ organizuojamas laikantis šių bendrųjų saugos reikalavimų:

9.1. pastatomasis PĮ darbams atlikti turi būti statomas pagal jo naudojimo instrukcijoje nustatytus reikalavimus įrengtoje aikštelėje;

9.2. pastatomąjį PĮ statyti ant šviežiai supilto ir/ar nesutankinto grunto draudžiama. Aikštelės nuolydis neturi viršyti didžiausio nurodyto platforminio įrenginio naudojimo instrukcijoje nuolydžio;

9.3. turi būti numatytos priemonės, neleidžiančios prarasti pastatomojo PPI stabilumą dėl vėjo poveikio;

9.4. pastatomasis PĮ gali būti naudojamas tik įtvirtinus visas papildomas atramas. Nestatyti papildomų atramų leidžiama tik jo naudojimo instrukcijoje nurodytais atvejais;

9.5. jeigu aikštelės dangos stiprumas arba grunto tankis nepakankamas, stabilumui ir atramos į gruntą plotui padidinti rekomenduojama naudoti papildomus pakankamo stiprumo medinius,

neslidžius polimerinius arba iš kitų medžiagų pagamintus inventorinius padėklus. Jeigu gamintojas nepateikia inventorinių padėklų ir nenurodo jų matmenų, gaminamų padėklų stiprumas skaičiuojamas pagal didžiausias pastatomojo PĮ sukliamas darbinės apkrovas, o jų atraminis plotas – atsižvelgiant į aikštelės dangos laikomąją galią. Statant pastatomąjį PĮ ant slidaus pagrindo reikia naudoti padėklus su dygliais.

III SKYRIUS PLATFORMINIO ĮRENGINIO SAVININKO VEIKSMAI

10. Platforminį įrenginį valdyti ir žmonėms kelti šio įrenginio savininkas/naudotojas (darbdavys) paskiria platforminio įrenginio operatorių (toliau – operatorius), įsitikinęs, kad jo žinios apie platforminio įrenginio naudojimo, įrengimo ir priežiūros ypatumus yra pakankamos ir jis yra susipažinęs su platforminio įrenginio naudojimo instrukcija, žino jo veikimo principą ir saugos įtaisų veikimą bei išmano platforminio įrenginio pastatymo, valdymo ir avarinio nuleidimo reikalavimus. Jei skiriamam operatoriumi darbuotojui šių žinių nepakanka, vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 6 punktu, darbuotojas mokomas įrenginio savininko/naudotojo (darbdavio) nustatyta darbuotojų instruktavimo, mokymo ir žinių darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais tikrinimo tvarka.

11. Operatoriai papildomai mokomi, jų žinios ir įgūdžiai tikrinami ir/ar tobulinama jų kvalifikacija:

11.1. darbdavio (ar jo įgalioto asmens) nustatyta tvarka ir periodiškumu;

11.2. kai to raštu reikalauja akredituotosios įstaigos ekspertas ar kontroliuojančios institucijos pareigūnas, nustatęs, kad darbuotojas, vykdydamas pareigas, pažeidžia, nevykdo ar nežino darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų ar atitinkamų teisės aktų reikalavimų.

12. Platforminio įrenginio savininkas/naudotojas (darbdavys) paskiria darbuotojus dirbti darbinėje platformoje. Joje dirbantys darbuotojai turi turėti reikiamų žinių ir gebėjimų, būti pasitikrinę sveikatą ir turėti sveikatos priežiūros įstaigos išvadą, kad darbuotojas gali dirbti aukštyje.

13. Platforminio įrenginio savininkas/naudotojas (darbdavys) parengia ir patvirtina darbuotojų, dirbančių su platforminiu įrenginiu, gelbėjimo planą, numatant konkrečius gelbėjimo veiksmus ir jų eiliškumą, platforminio įrenginio avarijos, incidento ar nelaimingo atsitikimo atveju. Su parengtu gelbėjimo planu supažindinami operatorius ir jame dirbantys darbuotojai.

14. Platforminio įrenginio savininkas/naudotojas (darbdavys) organizuoja darbuotojų mokymą apie Rekomendacijų 13 punkte nurodytus gelbėjimo veiksmus, įskaitant saugų darbuotojų evakavimąsi iš darbinės platformos.

15. Platforminio įrenginio savininkas nustato platforminio įrenginio apžiūrų ir kasdieninių (kaspamaininių) patikrinimų rezultatų įrašymo tvarką įrenginio naudojimo žurnale.

IV SKYRIUS OPERATORIAUS VEIKSMAI PRIEŠ PRADEDANT DARBĄ PLATFORMINIU ĮRENGINIU

16. Prieš pradėdamas darbo dieną (pamainą), operatorius privalo apžiūrėti platforminį įrenginį ir išbandyti platforminio įrenginio mechanizmus naudojimo instrukcijoje nustatyta tvarka, kad įsitikinti jo techninės būklės tinkamumui darbui.

17. Jeigu platforminio įrenginio naudojimo dokumentuose nenustatyta kitaip, operatorius privalo patikrinti, ar:

- 17.1. valdymo įtaisai, stabdžiai ir avariniai stabdikliai, eigos ribojimo jungikliai tvarkingi ar patikimai veikia stabdžiai ir pakėlimo/nuleidimo mechanizmai;
- 17.2. tinkama turėklų, laikančiųjų bokšto traversų, atsvarų ir kitų metalinių konstrukcijų būklė;
- 17.3. nepažeisti elektros kabeliai, įvadinis jungiklis ir kiti platforminio įrenginio naudojimo dokumentuose nurodyti elektros tiekimo įtaisai;
- 17.4. signalizacija veikia tinkamai;
- 17.5. nuo darbinės platformos nuvalytos atliekos, statybinių medžiagų likučiai, sniegas ir kiti teršalai;
- 17.6. paruošti darbui įrankiai ir sukrautos medžiagos nekyšo už darbinės platformos turėklų. Įsitikinti, kad darbinės platformos judėjimo kelyje nėra jokių kliūčių (pvz., iš pastato nekyšo jokie daiktai, galintys kliudyti darbo platformą);
- 17.7. platforminio įrenginio darbo zona aptverta signaliniais aptvarais ir paženklinta įspėjamaisiais ženklais arba kitaip aiškiai pažymėta.
18. Prieš pradėdamas dirbti su pastatomuoju PĮ, operatorius privalo patikrinti ar:
  - 18.1. įrenginys pastatytas pagal jo naudojimo instrukcijoje nustatytus reikalavimus;
  - 18.2. tinkama papildomų atramų (spyrių) sąlyčio su gruntu vietos būklė. Jeigu dėl pasikeitusių oro sąlygų pasikeičia grunto būklė, patikrinimo procedūra turi būti pakartota.
19. Prieš pradėdamas dirbti su KPI, operatorius privalo patikrinti ar:
  - 19.1. tinkama KPI pavaros ir apsauginių lynų ir jų tvirtinimo vietų būklė;
  - 19.2. tinkama KPI pakabos sistemos būklė. Jeigu dėl pasikeitusių oro sąlygų pasikeičia pakabos sistemos būklė, patikrinimo procedūra turi būti pakartota.

V SKYRIUS

OPERATORIAUS VEIKSMAI DIRBANT PLATFORMINIŲ ĮRENGINIŲ

20. Dirbdamas su platforminiu įrenginiu operatorius turi:
  - 20.1. naudoti platforminį įrenginį, kaip nurodyta platforminio įrenginio naudojimo dokumentuose;
  - 20.2. leisti darbuotojams įlipti į darbinę platformą ir išlipti iš jos, sukrauti ir iškrauti krovinius tik darbinei platformai esant patekties padėtyje;
  - 20.3. naudoti instrukcijose nurodytas asmenines apsaugos priemones;
  - 20.4. nekelti darbinės platformos, jei joje esantys darbuotojai nenaudoja asmeninių apsaugos priemonių;
  - 20.5. prižiūrėti ar keliant bei nuleidžiant darbinę platformą bei atliekant darbus, įėjimo į darbinę platformą anga yra uždaryta ir durelės užsklęstos;
  - 20.6. stebėti, kad darbuotojai, dirbantys pakeltoje darbinėje platformoje, laikytųsi saugos ir sveikatos reikalavimų;
  - 20.7. atsisakyti kelti darbinę platformą, kai jos apkrova viršija gamintojo nurodytą vardinę apkrovą;
  - 20.8. susipažinęs su darbų technologiniu projektu arba darbų technologijos aprašu, įvertinti, ar planuojama naudoti įranga (vandens purškimo ar smėlio srovės įranga, elektriniai trupintuvai ar kt.) pagal jos sukeliamas jėgas atitinka platforminio įrenginio naudojimo dokumentuose leidžiamas apkrovas;
  - 20.9. neleisti įlipti į darbinę platformą ir nekelti nepaskirtų dirbti bei neinstruktuotų ir neišmokytų dirbti šį darbą darbuotojų;
  - 20.10. nepalikti pakeltos darbinės platformos be priežiūros;

20.11. baigęs ar pertraukęs darbą, pastatyti darbinę platformą į platforminio įrenginio naudojimo dokumentuose nurodytą „nedarbo“ padėtį ir apsaugoti darbinę platformą nuo tolesnio naudojimo (pvz., atjungti nuo maitinimo tinklo, užrakinti įvadinį kirtiklį ir kt.);

20.12. nedirbti su platforminiu įrenginiu, kai meteorologinės sąlygos (pvz., vėjo greitis, aplinkos temperatūra, rūkas ir kt.) ar kiti veiksniai neatitinka platforminio įrenginio naudojimo dokumentuose nustatytų sąlygų;

20.13. neleisti naudoti platforminį įrenginį ne pagal paskirtį (pvz., kaip statybinį keltuvažį);

20.14. neįjungti platforminio įrenginio mechanizmų, kai ant jo konstrukcijų arba pavojingoje darbo zonoje yra žmonių;

20.15. nedirbti su nebaigtu montuoti/remontuoti platforminiu įrenginiu;

20.16. stebėti, kad į platforminio įrenginio darbo zoną nepatektų pašalinių asmenų;

20.17. nedelsiant sustabdyti platforminį įrenginį, jei atsiranda jo naudojimo sutrikimų, gedimų, įtrūkimų, deformacijų ar kitų pavojų keliančių veiksnių;

20.18. įvykus gedimui ar sutrikimui, kuris kelia pavojų darbuotojų saugai, saugiai juos evakuoti iš darbinės platformos, nuleisti (pakelti) darbinę platformą į saugią padėtį, pranešti platforminio įrenginio priežiūros meistrui bei nedelsiant imtis kitų platforminio įrenginio naudojimo instrukcijoje nurodytų veiksmų.

VI SKYRIUS

REIKALAVIMAI DARBINĖJE PLATFORMOJE DIRBANTIEMS DARBUOTOJAMS

21. Darbinėje platformoje dirbantis darbuotojas turi:

21.1. vykdyti operatoriaus nurodymus;

21.2. patikrinti išduotų asmeninių apsaugos priemonių būklę ir kilus abejonėms dėl jų tinkamumo apie tai informuoti operatorių ar darbo vadovą;

21.3. prieš lipdamas į darbinę platformą, užsisegti apraišus (saugos diržą), užsidėti apsauginį šalną ir kitas išduotas asmenines apsaugos priemones;

21.4. į darbinę platformą įlipti ir iš jos išlipti tik nustatytoje patekties padėtyje;

21.5. įlipęs į darbinę platformą nedelsiant prisisegti apraišo saugos lyną nustatytoje tvirtinimo vietoje:

21.5.1. dirbant KPI - prie nuo platformos darbinių lynų nepriklausomos lankščiosios inkaravimo vedlinės arba prie darbinės platformos, jei toks reikalavimas yra nurodytas platforminio įrenginio naudojimo instrukcijoje (taikoma, kai darbinė platforma turi nepriklausomą saugos sistemą, sustabdančią jos kritimą, nutrūkus darbiniams lynams). Apraišų saugos lynas prie statinio konstrukcijų ar kitų objektų, esančių ne darbinėje platformoje tvirtinamas tik tuomet, jeigu toks tvirtinimo būdas nurodytas platforminio įrenginio naudojimo instrukcijoje;

21.5.2. dirbant pastatomajame PI – prie darbinės platformos jos gamintojo nurodytoje vietoje, jei toks reikalavimas yra nurodytas platformos naudojimo instrukcijoje. Draudžiama apraišų saugos lyną tvirtinti prie statinio konstrukcijų ar kitų objektų, esančių ne darbinėje platformoje;

21.6. visus darbus iš darbinės platformos atlikti laikydamasis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų ir nustatytos darbų technologijos ir:

21.6.1. nelipti ant pakeltos darbinės platformos turėklų ir kitų konstrukcijų;

21.6.2. nenukreipti pakeltos darbinės platformos į kitą padėtį naudojant fizinę jėgą;

21.6.3. nepersisverti per darbinės platformos turėklus;

21.6.4. neperlipinėti iš darbinės platformos ant statinio konstrukcijų ar kitų objektų, naudojant darbinės platformos paaukštintimus, kopėčias ir kitas panašias priemones;

21.6.5. nemėtyti įrankių, statybinių medžiagų ir kitų daiktų iš pakeltos darbinės platformos;

21.7. kontroliuoti darbinės platformos kėlimo/nuleidimo ir valdymo procesą bei apie jo eigą ženklų ar pranešimų tvarka, nustatyta Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 95 „Dėl Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų“, informuoti operatorių, jei jis nesikelia kartu;

21.8. perspėti operatorių apie pavojingą darbinės platformos priartėjimą prie kliūčių;

21.9. kilus abejonėms dėl darbinėje platformoje numatomo kelti krovinio svorio viršijimo vardinę apkrovą, pranešti operatoriui;

21.10. nekelti nestabiliai padėto krovinio.

VII SKYRIUS

PLATFORMINIŲ ĮRENGINIŲ DIRBANČIŲ ASMENŲ VEIKSMAI, ĮVYKUS PLATFORMINIO ĮRENGINIO AVARIJAI

22. Įvykus platforminio įrenginio avarijai, operatorius privalo nedelsdamas imtis reikiamų veiksmų, nurodytų platforminio įrenginio naudojimo instrukcijoje, tokių kaip:

22.1. evakuoti darbuotojus iš darbinės platformos;

22.2. evakuotis pačiam;

22.3 nuleisti/pakelti darbinę platformą į saugią padėtį (jei įmanoma);

22.4. pranešti apie avariją platforminio įrenginio priežiūros meistrui.